

ВЕДАЦЬ, ДУМАЦЬ, РАЗУМЕЦЬ... І ПЕРАМАГАЦЬ!

Рэспубліканская
тэлевіктарына
для школьнікаў
«Я ведаю!»
набліжаецца да фіналу

Праграм, разлічаных на шырокую аўдыторыю дзяцей і падлеткаў, на нашым тэлебачанні не так і шмат — ды, лічыце, зусім няма. Таму маштабнаму сумеснаму праекту генеральнага прадзюсарскага цэнтра Белтэлерадыёкампаніі і Міністэрства адукацыі, інтэлектуальнаму шоу «Я ведаю!» для вучняў 5—11 класаў, якое стартвала летась, проста наканавана было стаць заўважным і рэйтынгам.

Ужо ў гэтую суботу, 28 красавіка, пачнецца серыя з сямі суперфінальных гульні. Каб зрабіць іх цікавейшымі, арганізатары ўнеслі ў праграму некаторыя змены. Так, школьнікі раскажуць пра сябе, школу і любімых настаўнікаў у самастойна знятых відэароліках. А ў завяршальным туры гульні, калі абодва прэтэндэнты на перамогу не змогуць даць правільны адказ, спраўляцца з пытаннем даведзецца іх настаўнікам...

СТРЭС І ЯК ЯГО ПЕРАМАГЧЫ

Хутка сярод 84 фіналістаў вызначыцца абсалютны пераможцы ў кожнай паралелі, якія атрымаюць не толькі ганаровыя дыпламы і прызы, але і каштоўныя падарункі для ўсяго свайго класа. А пакуль аднакласнікі, бацькі і настаўнікі з хваляваннем чакаюць вынікаў інтэлектуальнага турніру, мы папрасілі падзяліцца ўражаннямі аднаго з яго вядучых **Георгія КАЛДУНА**.

— У цябе багаты вопыт вядзення інтэлектуальных тэлешоу. З кім цяжэй працаваць — з дарослымі або дзецьмі?

— Як паказала практыка, ад узросту мала што залежыць. Калі ёсць магчымасць падладзіцца пад кожную ўзроставую катэгорыю, сарыентавацца, на што яны рэагуюць, якія жарты разумеюць, дзе іх мае сэнс падтрымаць, а дзе крыху забытаць — тады кожная праграма атрымліваецца адметнай. Дзеці вельмі розныя, і адлегласць нават у адзін год вельмі нават прыняцёвая. У нас часам гульні з пяцімі-шостымі класамі выходзілі нашмат лягчэйшымі і забаўнымі, чым са старшакласнікамі, якія, магчыма, занадта заклапочаны тым, як яны выглядаюць збоку. А пяці-шасцікласнікі — яшчэ дзеці, яны больш непасрэдна, і ў гэтым ёсць як сваё характэрнае, так і небяспека, што ты чалавек прымуціш заплакаць або ўпасці ў ступар. Каб высветліць, як яны будуць рэагаваць на падзеі на здымачнай пляцоўцы, мы папярэдне сустрэліся і гутарылі з усімі ўдзельнікамі.

Напрыклад, на фразу: «Вы ж разумеете, што калі выбываеце адразу пасля першага тура, то лепшае, што можаце зрабіць — упасці на падлогу, біць нагамі, плакаць і крычаць, што жыццё больш не мае ніякага сэнсу», — адны ківаюць і пагаджаюцца, а другія смяюцца і разумеюць, што гэта жарт... Словам, дзеці розныя, неперакладныя — як, зрэшты, і дарослыя. Проста ёсць пэўная спецыфіка: з дзецьмі трэба паводзіць сябе, напэўна, больш акуратна і тактоўна, каб іх не пакрыўдзіць. Нават дарослы чалавек перад камерамі губляецца і хвалюецца з непрывычкі, гэта нармальна, а ў дзяцей стрэс яшчэ большы — на першых гульніх было відаць, як моцна на іх цісне атмосфера. Даводзілася нават звяртацца да медыкаў, якія дзяжурылі на ўсіх здымках, каб крыху зменшыць ступень хваля-

вання. Таму я стараюся паводзіць сябе педагагічна і не толькі падобраную жартую з кагосьці, але перадусім падбадзёрваю ўдзельнікаў, у перапынках часта падыходжу і падказваю, што, напрыклад, у трэцім туры будучы складанасці вось такога кшталту, звяртайце ўвагу на фармулёўкі — проста каб яны не «пасыпаліся» з-за стрэсу, а маглі сканцэнтравана і найлепшым чынам правяць сябе.

— Хтосьці з удзельнікаў запамніўся асабліва — магчыма, нават не зрудыцый і шырынёй кругагляду, а нейкімі рысамі характару?

— Так, было многа яркіх удзельнікаў. Напрыклад, некалькі вельмі разумных дзяўчат, якія дайшлі да фіналу ў сваіх адборачных гульніх — такія рацыянальныя і лагічныя, што нават не верылася, што гэта ўсяго толькі сёмы ці восьмы клас. Сярод малодшых былі забаўныя, вельмі пазітыўныя персанажы, якія задавалі тон на пляцоўцы — адзін з хлапцоў парадаваў хуткай і прыязнай рэакцыяй на жарты і смешныя сітуацыі, паводзіў сябе так натуральна і свабодна, што было проста прыемна глядзець.

ПЫТАННІ ПРА ПЫТАННІ

Нам з вамі, шануюныя гледачы, лёгка, седзячы на канапе, уяўляць сябе стратэгамі і абурацца, чаму гэта дзеці не ведаюць Аляксея Калюжнага або саліста ансамбля «Песняры». Але па той бок экрана адчуванні зусім іншыя, і нават элементарнае пытанне можа выбіць з калыяны.

— Я, прызнаюся, у гульніх з удзелам старшакласнікаў не раз і не два лавіла сябе на думцы, як шмат не ведаю... У цябе такія моманты здараліся?

— Натуральна, прычым я ніколі не саромеюся сказаць пра гэта ўголас. Не разумею, чаму ў расій-

Георгій КАЛДУН закідае гульцоў пытаннямі ў студыі...

пярэджаю іх: «Не засмучайцеся, калі не будзеце ведаць правільны адказ, шмат на якія пытанні і дарослы адказваюць няправільна». Вось адказы, як звалі лейтэнанта Шміта?..

— Спытай што лягчэйшае... Ота?

— Вось якраз той самы выпадак! Я часам задаю гэта пытанне на розных мерапрыемствах і прапаную чатыры варыянты адказу — і амаль заўжды выбіраюць Ота Юльевича. А гэта вучоны, даследчык Арктыкі, які ніякага дачынення да паўстання на «Ачакаве» не меў, а «таго» Шміта звалі Пётр Пятровіч. І такіх рэчаў, у якіх кожны можа памыліцца, процьма.

«Пяці-шасцікласнікі — яшчэ дзеці, яны больш непасрэдна, і ў гэтым ёсць як сваё характэрнае, так і небяспека, што ты чалавек прымуціш заплакаць або ўпасці ў ступар».

Вяртаючыся ж да пытанняў «Я ведаю!» — яны разнастайныя. Ёсць элементарныя — накішталт правапісу «жы-шы», ёсць такія, дзе даводзіцца ўключаць логіку і як след падумаць, ёсць тыя, што падаюцца наймаверна складанымі, а ёсць дзіўныя, якія, напрыклад, асабіста я наогул у гульні не ўключаў бы. Але гэта суб'ектыўны і няправільны падыход, і добра, што пытанні падбіраюць людзі з рознымі інтарэсамі. Скажам, асабіста я вельмі далёкі ад тэмы гісторыі,

легіяльна.

З-за чаго пытанне могуць забракаваць? Напрыклад, калі ёсць сумненні ў крыніцы інфармацыі або размытая фармулёўка, верагоднасць двойнога тлумачэння і, адпаведна, розных адказаў. Каманда рэдактараў шмат разоў правярае і пераправарае пытанні, каб звесці працэнт памылак да мінімуму. Бо калі мы будзем дапускаць «ляпы» ў эфіры, то згубім крэдыт даверу гледачоў. Але нават пры дбайным падыходзе ў 3—4 туры часам бывае, што дзеці выдаюць нечаканыя адказы, якія могуць лічыцца правільнымі. Адмыслова для гэтага ў праекце задзейнічаны эксперт з Нацыянальнага інстытута адукацыі, які дапамагае вырашаць спрэчныя моманты. Так, на пытанне, чаму восенню лісце жаўцее, можна адказаць на розным узроўні, ад школьных урокаў біялогіі да глыбока навуковага тлумачэння з пункту гледжання хіміі. І хоць усе гэтыя варыянты будуць правільныя, але мы ўлічваем узровень школьнікаў, той мінімум ведаў, якія яны павінны мець у сваім узросце, — і калі бачым, што ход думкі правільны, заўжды становімся на бок вучня.

ВЫНІКІ З ПРАЦЯГАМ

— У цябе мала таго што настаўніцкія гены, але яшчэ і вялікі практычны вопыт работы з дзецьмі: выкладанне ў школе, больш за 10 гадоў важацтва ў дзіцячым летніку, удзел у адукацыйным праекце «Дзеці ў інтэрнэце». Сучасныя дарослыя часта ўлікаюць сваіх жа дзяцей за тое, што яны сядзяць у гаджэтах, мала чытаюць і г. д. На твой погляд чалавек «ў тэме», наколькі гэтыя папрукі блізкія да рэальнасці — цяперашнія дзеці моцна адрозніваюцца ад нас?

— Паўтаруся, што яны вельмі розныя. Менш чытаюць? Не сказаў бы. У мяне ёсць добры прыклад з летніка. Распытваў 13—15-гадовых падлеткаў, якія кнігі яны цяпер чытаюць, і нехта з дзяўчат выдаў: «Цяпер кніжкі чытаць не модна, а модна сядзець «УКантакце», — а іншыя абурыліся: «Што ты вярзеш!». Заўжды былі людзі, якія любяць чытаць, і тыя, хто не любіць. Галоўнае, каб чыталі і выбіралі найлепшае, вучыліся фільтраваць інфармацыю. У адрозненне ад часу, калі мы раслі, цяпер лішак інфармацыі з усіх бакоў, проста не паспяваеш за ўсім сачыць — пачынаючы з тупых постаў у Інстаграме, ад якіх трэба бараціцца, і завяршаючы нават вельмі сур'ёзнымі выданнямі, якія не грэбуюць метадамі таннай папулярнасці, каб захапіць, зацягнуць да сябе чытачоў. Натуральна, многія

А Дзмітрый НОВІК разам з педагогамі перажывае за ход турніру ў «настаўніцкай» і падтрымлівае тых, хто выбыў.

не паспяваюць рэагаваць на бурліваю інфармацыйную плынь. І гэта відаць у тым ліку ў нашай гульні, асабліва ў трэцім туры — адзін удзельнік хутка націснуў кнопку і адказаў, а я бачу па вачах, што другі ці трэці таксама ведалі, але не паспелі... Неадназначная сітуацыя. Але, мабыць, у тым і адметнасць, неперакладнасць праекта, што ёсць толькі тут і цяпер.

— Што лічыш галоўным вынікам праекта — не толькі ж раздату дыпламаў і прызоў пераможцам?

— Мне падабаецца, што гульні стала альтэрнатывай існуючым інтэлектуальным шоу, дзе ўпор робіцца толькі на вялікі багаж ведаў. На мой погляд, дзеці мусяць заставацца дзецьмі, а не горбіцца пад грузам ведаў, нацэліўшыся на прэстыжную ВНУ. Калі праект толькі задумваўся, мы не хацелі зрабіць з яго цэнтралізаванае тэсціраванне па тэлебачанні, а арыентаваліся на гарманічнае развіццё асобы, умённе крытычна мысліць і выражаць свае думкі, камунікацыю чалавека з іншымі людзьмі — тыя навукі, якія не раз спатрэбяцца ў дарослым жыцці. Спадзяюся, атрымалася данесці да ўдзельнікаў і гледачоў той псыл, што важная як пэўная база ведаў, так і агульны кругагляд, наогул цікавае да ўсяго, што адбываецца навокал. І пры тым даць зразумець: каб быць кемлівым і разумным чалавекам, не абавязкова быць занудай, а памыляцца не страшна, калі выносіш з гэтага карысны вопыт і вучышся чамусьці новаму. Асабіста маё меркаванне, што пры правільным падыходзе ў праграму можна ўключыць шмат сэнсаў...

— ...А для гэтага добра было б правесці другі набор вундэркіндаў. Гледачам і патэнцыйным удзельнікам чакаць новага сезона «Я ведаю!»?

— Шчыра кажучы, хацелася б. Па-першае, у нас раней такога не было, і вельмі прыемна, што з'явіўся ўласны інтэлектуальны праект для дзяцей — не калька з іншых ужо існуючых праграм, а цалкам зроблены беларусамі прадукт. Па-другое, усё гэта ёсць куды развіваць у сэнсе правілаў гульні, падбору пытанняў і г. д. — праект можа стаць яшчэ цікавейшым, гэта залежыць толькі ад нас.

P.S. Як пацвердзілі «Звяздзе» ў медыяхолдынгу, другому сезону віктарыны — быць. Так што, шануюныя бацькі і настаўнікі вундэркіндаў, не ўпусціце момант і разам з дзецьмі рыхтуйцеся да наступных адбораў інтэлектуальнага шоу.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.
Фота прадастаўлена
Белтэлерадыёкампаніяй

Па той бок экрана вельмі складана адказаць на пытанні хутка і правільна.

скіх і ўкраінскіх інтэлектуальных шоу такога не адбываецца: у чым праблема, чаму вядучы мусяць уяўляць з сябе крыніцу абсалютных ведаў?.. Многія людзі ведаюць на парадак або на некалькі парадакаў больш за мяне — аднак немагчыма ведаць усё, і гэта нармальна. У праграме мы ні ў якім выпадку не імкнёмся выставіць дзяцей дурнямі альбо, наадварот, гэтакімі завучкамі-«батанікамі», таму я па-

прычым не прыныпова, сусветнай або гісторыі Беларусі. Я амаль нічога не ведаю з гэтай вобласці, за выключэннем, быць можа, Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі і Вялікай Айчыннай вайны, за нявданне якіх у школьныя гады мяне зганьбілі і закідалі тапкамі. Але затое я добра разбіраюся ў іншых рэчах. Вось каб не было такога суб'ектыву, якія пытанні пускаць у эфір, заўжды вырашаецца ка-